

lärare, skickliga att genomföra reformen, fördröja densama för en kortare tid. Men denna brist skall småningom afhjelpas derigenom, att lärjungar utgångna ur de reformerade skolorna sjelfva hinna fram till lärareplatser.

10 Skulle dock denna reform stanna vid högre elementarskolan, vore med den naturligtvis föga vunnet. Förmågan att behandla undervisningsspråket förblir alltid underlägset i samma grad, som det vetande på detta språk inhemtats är elementärt. Det bör derföre ställas gymnasierna till en början fritt, att fortsätta undervisningen på Finska i ett eller flera af de ämnen, för hvilka det på skolorna utgjort undervisningsspråk. Sedan i dessa valet af undervisningsämnen, som på Finska läras, hunnit stadga sig, är det en berättigad fordran, att de lärare i dessa ämnen, som vid gymnasierna tillsättas, skola aflägga prof på skicklighet att begagna Finskan som undervisningsspråk. För den eljest så mångsidigt förvända och till dato gagnlösa pedagogiska examen är dock föreskrifvet äfven prof på Finska språkkunskap. Man bör hoppas, att allvar skall göras åtminstone med denna del af sagde examen, och att fordringarne vid examen i densamma skola rätta sig efter de förhöjda fordringarne på lärarens praktiska verksamhet.

20 Och då allaredan skollärare, prester och civilister äro förbundne att aflägga prof på kunskap i Finska språket, vore det väl den största inkonsequens, om lärarene vid Finlands högskola skulle förblifva de ende, som äro frikallade från skyldigheten att känna sin nations språk.

När förhållandena utvecklats sig dertill, att på hvarje stadium för den lärda bildningen Finskan vunnit fäste såsom undervisningsspråk åtminstone för några läroämnen, då skall det icke blifva svårt, att i skolorna utsträcka undervisningen på Finska språket till allt flera ämnen och småningom förverkliga det eftersträfvade slutändamålet. Tilläggom att dess förverkligande förutsätter ännu en faktor. Efterhand som Finskan allmännare blir undervisningsspråk i skolorna, skola äfven föräldrar vinnlägga sig om att göra det till samtalspråk i hemmet. Och i den mån det för dem sjelfva kommer att utgöra deras vetenskapliga bildnings språk, skola de åt sina barn kunna öfverlemna det såsom den nationela bildningens.

J. V. S.

40 16 MEHILÄINEN OCH PAPPERSLYKTAN, ANGÅENDE »EN NATION, ETT SPRÅK».

Litteraturblad n:o 4, april 1859

I Litteraturbladets senaste årgångar finner läsaren sällan någon af landets tidningar och andra periodiska blad omnämnd. Endast en och annan insändares mot detta blad rigtade påståenden eller mot dess redaktion utkastade förnedrande tillvitelser hafva vi sett oss tvungna att icke ignorera. Det undantag vi göra för Papperslyktan, har sin anledning i vigten af de åsigter, hvilkas rigtighet sagde tidning satt i fråga, då den förklarar det för ett tanklöst infall af de Tyska filosoferna, att enhet i språk nödvändigtvis tillhör enheten i nationalitet.

50 Det är med afseende härpå vi äfven anse oss böra upplysa den endast Svenska läsande allmänheten, att det är ett falskt föregifvande, då Papperslyktan förmäler sig i sina skrala anföranden hafva på förhand besvarat de mot densamma i denna fråga gjorda anmärkningar, som läsas i N:o 4 af Mehiläinen i en artikel undertecknad af »Sakari

Teppo». Sagde utmärkt väl och med en historisk insigt, långt utöfver måttet i Papperslyktan, skrifna artikel, har tvärtom i Papperslyktans anföranden anmärkt dels af okunnighet, dels af vårdslöshet begångna misstag, utan att Papperslyktan anført det minsta ord till dessa anmärkningars besvarande. Lika litet har Papperslyktan besvarat de insigtsfulla slutsatser, Sakari Teppo gör angående Svenska språkets framtid i Finland. Än mindre har Papperslyktan yttrat sig angående det slående exempel, Sakari Teppo anför ur Englands historia till bevisande af, huru ett länge herrskande bildningens språk, der det icke är nationens, nödgats lemna sin i sekler innehafda ställning och åter förvisats till det land och det folk, det egentligen tillhör. 10

Sedan S. T. något malitiöst anmärkt, att Papperslyktan, för att vara rätt säker och icke se Latinets förlorade herravälde mot sig åberopadt, begärt exempel på, att ett språk »som ännu lefver» någonsin kunnat förjagas ur sitt inkräktade välde hos en fremmande nation, bevisar han nemligen genom ett exempel, lånadt från England, huru litet sagde klausul förmår rädda Papperslyktans historiska vetande.

Efter Englands eröfring af Normmännerna 1066 blef Franska språket icke blott hofvets och den högre bildningens, utan äfven förvaltnings- och lagskipningsspråk i landet – det lärda undervisningsspråket var latin. Först trehundra år derefter tilläts det den Anglosachsiska befolkningen att »i lägre instanser» få lagskipningen öfvad på dess eget språk; och först efter fyrahundra år fick Engelska underhuset vid sina förhandlingar begagna annat språk än Franskan. Under fyra och ett halft sekel var detta fremmande språk den Engelska litteraturens och de bildades i England samtalsspråk. S. T. erinrar, huru ännu i dag regentens bifall eller afslag till parlamentets beslut uttryckes i de gamla Franska termerna.¹ Men han påminner också derom, att nutidens Engelsman icke utan grammatik och lexikon förstår ens dessa termer. 20

S. T. har förut påminnt derom, huru Papperslyktan, då den påstår, att Svenskan i sjuhundra år innehaft sin närvarande ställning i Finland, högst oförsynt örfilar historien; medan det är hvar man bekant, att Svenska eröfringen först nära tvåhundra år efter Erik den heliges tid fulländades, att latinets mera än fyrahundra år senare ännu var den lärda bildningens och undervisningens språk, samt att Finskan än längre tid var de flesta bildades i landet samtalsspråk, ja att Finskan ännu för tvåhundra år tillbaka var nödvändig såsom förmedlande språk vid skolundervisningen. Noga taget kan man derföre icke påstå, att Svenskan ens i två sekler innehaft sin nuvarande ställning i Finland. 30

Redan det här citerade låter läsaren bedöma, huru och på hvad sätt Papperslyktan besvarat Sakari Teppo's slående invändningar. Papperslyktan har obestriddligen mot det af oss anförda exemplet på Svenskans öden i Wiborgs län anført, att de kommit sig af bokbrist, och torde väl anse sig genom denna lika snillrika som insigtsfulla förklaring hafva sagt tillräckligt äfven om Franskans öden i England. Men ingen annan lærer väl vara af bladets mening. Det ligger tvärtom ingen orättvisa deri, att med afseende på Mehiläinens ringa spridning och det skilda språket i båda bladen anse Papperslyktans förfarande mot Sakari Teppo för ett mindre välbetänkt sätt att förvilla allmänna omdömet. 40

J. V. S.

¹ Äfven Englands vapen bär ännu i den bekanta devisen ett minne af det fremmande språkets herravälde.